

Testimoni 1:

Nadmia Muhammad Abdelkader i Hadan

Any de naixement: 1933 (estimat)

Lloc de naixement: Anaba

Eradicacions actuals: Ein Arik (prop de Ramallah)

Data de l'entrevista: 11.5.2017

Entrevistat per: Amr Al-Jabari

Transcripció del testimoni:

No sé quin any vaig néixer. No vam agafar els Kushan ni res. Vam deixar les cases obertes. Vaig marxar del poble amb 15 anys. A Enaba la gent treballava al camp. Cadascú a la seva terra i el seu mitjà de vida. Treballaven i tenien ramats, mel i terra. La casa del meu pare era prop de la mesquita al centre del poble. Les cases dels meus cosins hi eren. Tots som en un sentit [un complex de cases al voltant d'un pati]. No com avui un es construeix una casa remota i viu sol.

Cada casa tenia un tabó. Les dones hi feien pa, cuinaven peix i patates en una olla. Com tenia ganes de tastar el guisat de peix que feia la meva mare. La meva mare tenia un tabó, el meu pa tenia un tabó, la meva àvia tenia un tabó. Cada dona tenia un tabó. De petit feia pa en una paella, però no era gaire hàbil, així que després de casar-me, la meva sogra em va ensenyar.

El poble tenia clans i barris. El barri de la família Wahadan, Katash, Abid, Khasji, Mahmoud, Yassin, Abu Abdu, Abu Baha, Bedouan, Masarwa, aquests venien d'Egipte i vivien al nostre poble. I els Dan i els Beduan són una sola família. Els desconeguts que es trobaven al poble s'allotjaven en una madapa [una casa de portes obertes per rebre convidats propietat del cap de família], se'ls donava matalassos per dormir, es portava pa i mel a la madapa i el l'endemà cuinarien i els servien un àpat.

Cada família tenia un barri. Cada casa tenia un tabú i hi havia cisternes. La zona d'Elatan, al sud-est del poble, estava plena de

pous d'aigua. No hi havia fonts d'aigua al poble, tot eren fosses. Vam treure l'aigua en una galleda de cuir lligada a una llarga corda.

La casa del meu pare era prop de la mesquita. Hi havia una gran casa amb arcs. Dormim a dalt i les ovelles a baix. La porta era de fusta i hi havia pintures. La mesquita era un edifici petit però construït amb pedra preciosa, sense minaret ni cúpula. Els murs eren com arcs, una estructura de volta. El xeic de la mesquita, que era alhora imam i muezin, era un home baixet amb un turbant al cap, es deia xeic Aish. Pujava al terrat i cridava en veu alta per pregar.

A la família hi havia quatre germanes i dos germans. Teníem moltes ovelles. Cada dimecres la meva mare venia formatge al mercat de Ramla. Ella carregava el formatge a l'ase, el muntava fins a Ramla. En un minut vendria els seus formatges perquè és una esclava. La gent li preguntaria kebabs? [Des del poble d'Elkabab], hi va haver una resposta, no sóc Anabia. Els alkabab solien enganyar amb formatge.

Vam tenir vaques, ovelles, camells, rucs, gallines, coloms, oques i galls dindis i molt més. Vam fer formatge d'ovella i el vam vendre. Teníem oliveres.

Em vaig casar amb Anaba. Jo tenia 14 anys, quan em vaig casar em van fer vestits cosits amb 100 farcells de fil. Cosida per una modista a Lod. La meva família i la del nuvi van viatjar junts per comprar els meus vestits i roba. Portaven sèsam i blat de casa, els carregaven en un camió i els venien a Lod i Ramla, i amb els diners compraven roba per a la núvia. Acostumaven a comprar mocadors prims i delicats, els deien mocadors de daluna. Un gran mocador. Posa a cada mocador cigrons rostits, hummus de Shami [siri] deliciós i suau, lligaven el mocador amb els cigrons i el regalaven a cada dona o nena que vingués al casament. I, per descomptat, prepararien henna per a la núvia. Hi havia algunes dones que eren expertes en pintar henna a les mans i als peus de la núvia. Feien festes al vespre durant trenta dies. Cada vespre ballaven i cantaven. La zona del casament s'il·luminava amb torxes. Embolicaven l'extrem del pal amb roba gastada i vella, la

submergien amb oli i l'encenia, i així hi hauria llum al poble. Cada família portaria una torxa i així s'il·luminaria tot el poble. Al meu casament van fer festes de trenta dies. La festa de la henna va ser l'última nit abans del dia del casament.

El nuvi anava a cavall i la núvia a un altre cavall, els dos cavalls caminaven junts com una cercavila, i dones i homes caminaven darrere d'ells mentre canten. Les dones portaven bufandes, or i davantals [un davantal tradicional sobre el vestit a la zona de l'estómac]. Estaven ballant i cantant. Els davantals es van comprar a Ramla. Van cuinar menjar al casament. Omplirien olles grans amb blat i carn. Mataven set o vuit cabres. Menja amb les mans. Els homes ballarien un claqué. El meu marit, el meu cunyat i Abu Jalal eren bons "adherents". Tots els homes d'Anaba coneixien Dakkah. El meu casament va ser a l'estiu. Un any abans del desplaçament. El dia que vam marxar d'Anaba, el meu marit portava els meus "vestits de núvia" al seu nom, i després els vam vendre. Només tinc la clau de la casa.

De petit vaig estar molt a Ramla i Lod. La mare em pujava al cavall, em carregava amb queviures que comprava a Mela, moniato, canyes de sucre, fruita, maduixes, i tornava al poble. El meu marit em va portar a Jaffa, i també als jocs i gronxadors a Ramla durant les vacances de Nabi Saleh. A Lod i Ramla ho era tot. Or, tela i tot. Al nostre poble hi havia diversos contenidors. Hi havia la botiga de queviures Abu Abdu i la botiga de queviures Muhammad Abraham i molt més. Venien dolços i coses senzilles. Venien tahini.

Ali Bedouan va construir una gran escola al poble. Prepareu-lo i ompliu-lo de mobles. Vam sortir del poble i va anar l'escola. Era una escola nova prop de Pardes camí de Mala. Va passar la Nakba i l'escola va marxar. Abans hi havia una antiga escola al poble prop del centre del poble. Les noies no estudiaven, només els nois. Quan anàvem a omplir l'aigua del pou veia l'escola i els nois de camí. Però no vaig anar a l'escola. La família del meu sogre tenia cisternes d'aigua a la zona d'Alantash i Asor al-Hala [el rebel] i dues cisternes al pati de la casa. Aquestes dues eren vaques. L'aigua s'ompliria des del terrat, aigua bruta, ompliríem dos o tres barrils per a les vaques. Però per a les ovelles portaríem aigua neta del

pou d'Elatan. Al poble hi havia diversos camions però no recordo de qui. Però la majoria de la gent anava a cavall i alguns lligaven un carruatge a un cavall com els de Lod. No hi havia jueus prop del poble. Hi havia jueus a l'assentament d'Abu Shusha [Gèzer]. Durant els conflictes entre Lod i els jueus, la gent d'Anaba va venir a ajudar, va atacar Abu Shusha [pastanaga] i va robar ovelles i vaques holandeses.

Vam sortir d'Anaba amb tots els pobles del voltant. Van atacar tots els pobles i els van prendre dia i nit. Quan els jueus van arribar al poble, jo era allà dins del poble. Van començar a disparar. La meva sogra va dir que prepareu-vos per marxar.